

Nr 148.

Av herr Jonsson i Skedsbygd m. fl., *angående fördelningen av vissa lotterimedel.*

Kungl. Maj:t äger enligt gällande bestämmelser fördela vissa lotterimedel utan riksdagens hörande. Under år 1942 har enligt riksdagsberättelsen sammanlagt till olika kulturella ändamål fördelats ett belopp av 4.212.550 kronor.

Den ojämförligt största delen av dessa medel har tilldelats olika statsunderstödda teatrar för uppehållande av teaterverksamheten. Sammanlagt ha dessa erhållit inte mindre än 2.664.300 kronor eller mer än 63 procent av de tillgängliga medlen. Sålunda finner man att Operan tilldelats ett belopp av 1.277.300 kronor, Dramatiska teatern har erhållit 403.700 kronor, Göteborgs lyriska teater 296.000 kronor, Göteborgs stadsteater 210.800 kronor, Riksteaterns publikorganisation, vilkens verksamhet i huvudsak är förlagd till landsortsstäderna, 350.000 kronor och Hälsingborgs stadsteater 126.500 kronor.

Av redogörelsen i övrigt framgår dessutom, att bidrag lämnats till konserthus, konsert- och orkesterföreningar med tillsammans över en halv miljon kronor, därav Konserthörsföreningen i Stockholm ett belopp av 181.250 kronor. Även den övervägande delen av det återstående beloppet har gått till olika kulturella ändamål i Stockholm och en del övriga städer.

Beträffande anslagen till kulturella ändamål på landsbygden finner man att Hallands folkhögskolas principalförening erhållit 50.000 kronor, Västra Sveriges arbetares folkhögskoleförening 50.000 kronor samt Önnestads folkhögskola 50.000 kronor, varjämte Norrbottens läns arbetsstugor erhållit 50.000 kronor.

Övriga medel ha fördelats till olika ändamål, av vilka landsbygden har ringa intresse eller som i viss mån kunna sägas även tjäna landets gemensamma intressen såsom t. ex. anslagen till museum och soldathem. Av redogörelsen framgår således att endast 200.000 kronor eller mindre än 5 procent av dessa medel gått till för landsbygden speciella ändamål.

Inkomsterna från lotterirörelsen inflyta emellertid i ganska stor utsträckning även från landsbygden, enär intresset för lotterispel förefinnes även därstädes, även om man kan säga att den knappa penningtillgången och nödvändigheten av sparsamhet verkar återhållande på deltagandet. Huru stor del av de inflytande lotterimedlen, som härröra från landsbygden, torde icke vara möjligt att utröna.

Men just denna ringa penningtillgång och de långa avstånd, som omöjliggöra för landsbygdens folk att vara i tillfälle att vare sig bevista teaterföreställningar eller konserter, gör att landsbygden får ringa eller ingen nytta av de medel som utanordnas för dessa ändamål. Man kanske här med skäl kunde peka på att den långt övervägande delen av landsbygdens befolkning aldrig varit i tillfälle att bevista en teaterföreställning eller en konsert av det slag som erhåller understöd av lotterimedel.

Man talar och skriver i dessa dagar så mycket om flykten från landsbygden och medlen mot densamma. Förutom den ekonomiska likställighet, som måste eftersträvas om förutsättningarna för en befolkningspolitik i syfte att hindra dennas fortsättning skall kunna genomföras, måste man även se till att skapa den trivsel, som gör att särskilt ungdomen stannar kvar på landsbygden.

Landsbygdens ungdom har i många hänseenden blivit tillbakasatt och har icke haft möjlighet att skaffa sig den bildning och den förströelse, som varit möjlig för städernas ungdom med dess rika tillfällen till såväl studier som nöjen. Denna ungdom har känt sig efterbliven och tillbakasatt, och det är först de senaste årens ungdomsverksamhet som i någon mån lyckats ändra på detta förhållande. Ungdomens bildningsverksamhet genom studieklubbar och föreläsningföreningar m. m. borde erhålla stöd i långt större utsträckning än som nu sker. Redan de långa avstånden gör, att svårigheter förefinnas av den art, varom man i städerna icke ens har en aning. Kunskapstörsten är stor, och det förekommer att medlemmar i studiecirkeln då den samlas en kväll, efter att ha haft en arbetsam dag bakom sig, fått medelst cykel resa en vägsträcka på upp till en mil, för att bli i tillfälle att delta i studierna. En sund ungdom roar sig själv brukar man säga, och så är också förhållandet i mycket stor utsträckning med landsbygdsungdomen, men en stödjande och hjälpande hand skulle i detta fall betyda ofantligt mycket. Man skulle kunna peka på ett antal problem, där en understödsverksamhet skulle betyda ofantligt mycket för att skapa den trevnad, som nu i stor utsträckning saknas på landsbygden, och som tillsammans med de rådande ekonomiska förhållandena gör att ungdomen flyr från denna.

Vi förstå tillfullo att den verksamhet, vartill dessa lotterimedel nu utgå, har svårt att avvara dessa. Har man byggt upp en organisation för ett visst ändamål, är det icke alltid så lätt att avvara det ekonomiska stöd, som lämnas av statsmakterna. Men man kan med fog fråga sig, om icke de personer, som äro i tillfälle att åtnjuta förmånen av teater och konserter i större utsträckning själva finge bekosta detta nöje. I varje fall torde den uppdelning av lotterimedlen, som nu förekommer, på ett allt för generöst sätt gynna städerna, särskilt då storstäderna.

En uppdelning av dessa medel så, att landsbygden erhöle huvudparten,

vore ur såväl befolknings- som samhälls- och ekonomiska synpunkter mera rättvis.

Ett annat sätt vore att starta ett eget landsbygdens lotteri, där behållningen finge oavkortat tillfalla landsbygden för kulturella och sociala ändamål, men då någon omedelbar hjälp denna väg i berörda avseende icke torde vara att vinna, återstår endast att av tillgängliga medel söka ernå så mycket som möjligt.

Lämpligen borde anslag av dessa medel tilldelas landsbygdens frivilliga ungdomsorganisationer för underlättande av deras studieverksamhet, verksamheten för hembygdsvård, till stipendier för beivrande av lärdomsanstalter, uppmuntran till självverksamhet på olika områden såsom t. ex. kurser och tävlingar i djurskötsel och djurbedömning, i skogsvård m. m.

Helt visst skulle medel, ställda till förfogande för antydda ändamål kunna bliva en värdefull hjälp i kampen mot landsbygdens fortsatta avfolkning.

Med stöd av vad ovan anförts få vi därför hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära,
att vid fördelningen av lotterimedlen hänsyn måtte tagas
till de synpunkter, som här framförts.

Stockholm den 21 januari 1943.

Arvid Jonsson.

<i>Sam. B. Norup.</i>	<i>Hj. R. Nilson</i> i Spånstad.	<i>Anders Pettersson</i> i Dahl.
<i>Gust. E. Andersson</i> i Södergård.	<i>J. W. Pettersson</i> i Norregård.	<i>Lars E. Andersson,</i> Hedensbyn.
<i>Ivar Pettersson</i> i Rosta.	<i>Jones Erik Andersson</i> i Ovanmyra.	<i>Aron Gustafsson</i> i Lekåsa.
<i>Sven Andersson,</i> Vigelsbo.	<i>Nestor E. Hammarlund.</i>	<i>Th. Gardell.</i>
<i>Emil Gustafson.</i>	<i>K. E. Hansson.</i>	<i>C. O. Carlsson.</i>
<i>G. Hedlund.</i>		<i>Per Persson,</i> Norrby.